

רשומות

הצעות חוק

8 בנובמבר 1993

2217

כ"ד בחשון התשנ"ד

עמוד

92 הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 12) (הסכמה להסרת חסינות), התשנ"ד-1993

92 הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 13) (הצבעה גלויה על נטילת חסינות), התשנ"ד-1993

94 הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 14) (ביטול החסינות בפני דין פלילי), התשנ"ד-1993

תיקון עקיף:

הוקייסוד: הכנסת

95 הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15) (חסינות בפני דין פלילי), התשנ"ד-1993

תיקון עקיף:

הוקייסוד: הכנסת

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת הכנסת של הכנסת:

[715] הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 12)
(הסכמה להסרת חסינות), התשנ"ד-1993*

תיקון סעיף 13 1. אחרי סעיף 13(ג) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951,
יבוא:

"(ג) הודיע חבר הכנסת, שאת חסינותו מבקשים לטול, בכתב, ליושב ראש הכנסת, כי הוא מסכים לנטילת החסינות כמבוקש, יודיע יושב ראש הכנסת על כך למליאת הכנסת, והחסינות תוסר ממועד זה."

ד ב ר י ה ס ב ר

אחת מהזכויות הבסיסיות של כל אדם היא לטהר את שמו מכל רבב. יש לאפשר גם לחברי הכנסת אשר דבק בו רבב, לנקות את שמו אם הוא מעוניין בכך. מוצע על-כן לקבוע בחוק שחבר כנסת כאמור המסכים לנטילת חסינותו, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת. עם הודעת יושב ראש הכנסת במליאה על כך, תוסר החסינות. במליאה על כך, תוסר החסינות.

חבר הכנסת יצחק לוי

* הצעת חוק מס' תתע"ב: הועברה לוועדה ביום ה' בחשון התשנ"ג (20 באוקטובר 1993).
ס"ח התשי"א, עמ' 228; ס"ח התשנ"א, עמ' 162.

[716] הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 13)
(הצבעה גלויה על נטילת חסינות), התשנ"ד-1993*

תיקון סעיף 13 2. אחרי סעיף 13(ה) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951,
יבוא:

"(ו) החלטת הכנסת על נטילת חסינות או זכות תיעשה בהצבעה גלויה."

ד ב ר י ה ס ב ר

בידי חברי הכנסת הופקדה, על-פי חוק, הסמכות להחליט בדבר נטילת החסינות מחברי הכנסת. בעקבות תוצאות ההצבעה החשאית שהתקיימה בכנסת ה-12 נמתחה ביקורת ציבורית חריפה על כי שיקולים זרים הגחו חלק מחברי הכנסת בהצבעתם. בסוגיה כה נכבדה של נטילת חסינות - מן הראוי שחברי הכנסת יביעו דעתם בגלוי ושההכרעה תיפול בהצבעה גלויה. מוצע על כן לקבוע הוראה כאמור בחוק.

חברי הכנסת: צחי הנגבי, דוד מגן

* הצעות חוק מס' - י"ט הועברה לוועדה ביום כ"ב בחשון התשנ"ג (18 בנובמבר 1993); תשכ"ב, הועברה לוועדה ביום י"ז באב התשנ"ג (4 באוגוסט 1993).
ס"ח התשי"א, עמ' 228; התשנ"א, עמ' 162.

**הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 14) [717]
(ביטול החסינות בפני דין פלילי), התשנ"ד-1993***

1. בסעיף 3(ג) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951¹ (להלן - החוק העיקרי), במקום "לגבי אותו פשע" יבוא "בפני מעצר".

2. אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:

3א. (א) מתום יום הבחירות ייהנו הנבחרים מחסינות פרלמנטרית; נבחר שנמצא במעצר או במאסר, ישוחרר מיד אחרי פרסום תוצאות הבחירות, אולם אם היה במעצר או במאסר בשל פשע, ישוחרר - אם לא שוחרר לפני כן על-ידי השלטונות המוסמכים - כעבור ארבעה עשר ימים לאחר פתיחת הכנסת, וזאת אם החליטה בינתיים הכנסת ליטול את חסינותו.

(ב) מועמד שהיה לחבר הכנסת אחרי יום הבחירות ייהנה מחסינות פרלמנטרית מן היום שהיה לחבר הכנסת; אם היה אותו יום במעצר או במאסר, בשל פשע, ישוחרר - אם לא שוחרר לפני כן על-ידי השלטונות המוסמכים - כעבור ארבעה עשר ימים לאחר היום שהיה לחבר הכנסת, וזאת אם החליטה בינתיים הכנסת ליטול את חסינותו.

3. (א) במקום סעיפים 4 ו-5 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיפים 4 ו-5

4. (א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד חבר הכנסת אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה ולא יוגש כתב-אישום נגד חבר הכנסת אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על העבירות הבאות:

- (1) עבירת תעבורה כמשמעותה בסעיף 1 לפקודת התעבורה;
- (2) עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק;
- (3) עבירה מינהלית שרינה קנס מינהלי קצוב.

ד ב ר י ה ס ב ר

של חברי ועדת הכנסת ומליאת הכנסת. הדיון בוועדת הכנסת ובמליאתה רוויים שיקולים פוליטיים.

מוצע על כן, שלא להותיר בידי הכנסת את שיקול הדעת באשר לשאלת החסינות ולהעבירה לבית המשפט המחוזי בהרכב של שלושה שופטים, והוא שיבריע אם העבירה המיוחסת לחבר הכנסת כלולה בהגדרת החסינות.

הנוהל המוצע דומה לנוהל של העמדת שופטים לדין והוא מחייב מעורבות אישית מרבית של היועץ המשפטי לממשלה בכל ההליכים.

מוצע לקבוע בחוק שלושה עיקרים והם, שמירת עקרון החסינות של חברי הכנסת, השיקולים להסרתה של החסינות יהיו נקיים משיקול פוליטי, והחסינות לא תחול על עניינים פליליים ולא תהיה כל אפשרות, גם לא בחסות של בריתות פוליטיות, להותיר את החסינות לחבר כנסת שעבר עבירה פלילית שלא לשם מילוי תפקידו.

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, מעניק מעמד מעין שיפוטי לוועדת הכנסת ולמליאתה בכל הקשור להסרת חסינותו של חבר הכנסת. הענקת המעמד המעין שיפוטי לגופים שטבעם ויסודם פוליטי מעוותת ומשבשת את יכולת ההחלטה העצמאית

* הצעות חוק מס' - תצ"ח, הועברה לוועדה ביום י"ח בחמוז התשנ"ג (7 ביולי 1993); תתס"א, הועברה לוועדה ביום י"ז באב התשנ"ג (4 באוגוסט 1993).
1 ס"ח התשי"א, עמ' 228; התשנ"א, עמ' 162.

שיפוט פלילי
וחסינות מהותית

5. (א) לא יידון אישום פלילי נגד חבר הכנסת אלא לפני בית-משפט מחוזי בהרכב של שלושה שופטים, זולת אם הסכים חברי-הכנסת שהאישום יידון בדרך הרגילה.

(ב) לאחר תחילת המשפט ולפני שלב הטענות המקדמיות, יבחן בית המשפט ויחליט אם לא חלות על האישום הוראות סעיף 1 בדבר חסינות במילוי התפקיד; בית המשפט ישמע בשאלה זו תחילה את חבר הכנסת ולאחר מכן את התובע.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על עבירה מהעבירות המפורטות בסעיף 4(ב).

4. סעיפים 5א, 5ב ו-6 לחוק העיקרי – בטלים.

5. בסעיף 13 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), במקום הרישה עד "חסינות אחרת או זכות" יבוא "הכנסת רשאית, בהחלטה, ליטול מחבר הכנסת חסינות או זכות";

(2) בסעיף קטן (ב), במקום "נטילת חסינות מחבר הכנסת לגבי אשמה מסויימת" יבוא "נטילת החסינות בפני חיפוש, מעצר ומאסר מחבר הכנסת";

(3) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ו) החלטת הכנסת על נטילת חסינות או זכות תיעשה בהצבעה גלויה."

7. במקום סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, יבוא:

42א. חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית וקבע בית המשפט לבקשת היועץ המשפטי לממשלה שהוגשה לפני מתן גזר הדין, שיש עם העבירה קלון, תיפסק חברותו בכנסת מהיום שפסק הדין נעשה סופי.

חברי הכנסת: דוד צוקר, גונן שגב

² ס"ח התשי"ח, עמ' 69; התשנ"ב, עמ' 162.

[718] הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15) (חסינות בפני דין פלילי), התשנ"ד-1993*

1. אחרי סעיף 3 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951¹ (להלן – החוק העיקרי) יבוא:

3א. (א) מתום יום הבחירות ייהנו הנבחרים מחסינות פרלמנטרית; נבחר שנמצא במעצר או במאסר, ישוחרר מיד אחרי פרסום תוצאות הבחירות, אולם אם היה במעצר או במאסר בשל פשע, ישוחרר – אם לא שוחרר לפני כן על ידי השלטונות המוסמכים – כעבור ארבעה עשר ימים לאחר פתיחת הכנסת, זולת אם החליטה בינתיים הכנסת ליטול את חסינותו.

* הצעת חוק מס' תרצ"ב; הועברה לועדה ביום כ' בסיון התשנ"ג (4 באוגוסט 1993).
¹ ס"ח התשי"א, עמ' 228; התשנ"א, עמ' 162.

(ב) מועמד שהיה לחבר הכנסת אחרי יום הבחירות ייהנה מחסינות פרלמנטרית מן היום שהיה לחבר הכנסת; אם היה אותו יום במעצר או במאסר, בשל פשע, ישוחרר – אם לא שוחרר לפני כן על ידי השלטונות המוסמכים – כעבור ארבעה עשר ימים לאחר היום שהיה לחבר הכנסת, זולת אם החליטה בינתיים הכנסת ליטול את חסינותו.

החלפת סעיף 4

2. במקום סעיפים 4 ו-5 לחוק העיקרי יבוא:

4. (א) לא תיפתח הקירה, פלילית נגד חבר הכנסת אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה ולא יוגש כתב אישום נגד חבר הכנסת אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על העבירות הבאות:

(1) עבירת תעבורה כמשמעותה בסעיף 1 לפקודת התעבורה;

(2) עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק;

(3) עבירה מינהלית שדינה קנס מינהלי קצוב.

5. (א) הוגש כתב אישום נגד חבר הכנסת, רשאי הוא להודיע ליושב ראש הכנסת כי הוא מבקש חסינות.

(ב) הודעה לפי סעיף קטן (א) תינתן תוך 30 ימים מיום המצאת כתב האישום לחבר הכנסת, ומשניתנה – יושעו ההליכים המשפטיים עד להחלטת הכנסת; חבר הכנסת לא יובא לדין לפני תום התקופה האמורה.

(ג) בהודעה לפי סעיף קטן (א) יציין חבר הכנסת את עילת בקשתו, ורשאי הוא לפרטה; עילת הבקשה יכול שתהיה אחת או יותר מאלה:

(1) המעשה שבשלו הוגש כתב האישום נעשה במילוי תפקידו, או למען מילוי תפקידו, כחבר הכנסת, כאמור סעיף 1;

(2) כתב האישום הוגש שלא בתום לב, כדי להתנכל לחבר הכנסת או לסיעתו;

(3) בנסיבותיה של העבירה המיוחסת לחבר הכנסת, יש בקיום ההליכים המשפטיים משום הטרדה לא מוצדקת ופגיעה ביכולתו למלא כהלכה את תפקידו כחבר הכנסת.

(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על עבירה מהעבירות המפורטות בסעיף

4(ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

הבריטי הגנות מסוימות מפני מאסר, אך אלו קשורות אך ורק במילוי תפקידם הפרלמנטרי.

בארצות-הברית החסינות מוגבלת למדי. כך למשל, החסינות ממעצר תחול רק בשעת נוכחות הציירים במושב הבית או בלכתם אליו ובשובם ממנו. אומנם החסינות שם מובטחת בחוק – אך היא צרה למדי. גם בבריטניה וגם בארה"ב, כמעט שלא קיימת החסינות הפרוצדורלית בעוד החסינות המקצועית מוגבלת בהחלט לדברים הנעשים בין כותלי בית-הנבחרים ובקשר לפעולות הקשורות בעבודת הבית.

הצעת החוק שבפנינו באה לצמצם במקצת את היקף החסינות המוקנית לחברי הכנסת. אך בעיקר היא באה לשנות את ההליך. מרצע שחבר הכנסת הוא שיצטרך להראות כי קיימת עילה המצדיקה הענקת חסינות לו.

מוסד החסינות, המתקיים גם בארצות דמוקרטיות אחרות, איננו מגיע לדרגה כה מורחבת. כך, למשל, מצומצמת בעיקרה חסינות חברי הפרלמנט הבריטי (אם-הפרלמנטים). חסינות זו מתבטאת בהענקת חופש-הדיבור בוויכוחים ובהליכים בפרלמנט. יש לחברי הפרלמנט

- ההלפת סעיפים 5א ו-5ב
3. במקום סעיפים 5א ו-5ב יבוא:
- 5א. (א) קיבל יושב ראש הכנסת הודעה לפי סעיף 5, יעבירה לוועדת הכנסת לדיון בישיבתה הקרובה, וכן יעביר העתק ממנה – ליועץ המשפטי לממשלה.
- (ב) ועדת הכנסת רשאית להציע לכנסת להעניק לחבר הכנסת חסינות בשל ההאשמה שעליה ביקש חבר הכנסת חסינות, אם מצאה כי נתקיימה אחת מן העילות המפורטות בסעיף 5(ג); ועדת הכנסת לא תציע הצעה כאמור, אלא לאחר שנתנה לחבר הכנסת המבקש וליועץ המשפטי לממשלה הזדמנות להשמיע את דברו.
- (ג) הכנסת רשאית, בהחלטה, להעניק לחבר הכנסת חסינות כמבוקש; הכנסת לא תרון ולא תחליט בבקשה אלא אם כן הודיעו לכל חברי הכנסת, לפחות עשרים וארבע שעות מראש, על קיום הדיון וההצבעה; ההצבעה, יכול שתיערך מיד בתום הדיון.
- (ד) החליטה הכנסת על הענקת חסינות לחבר הכנסת בשל האשמה שיוחסה לו, יופסקו ההליכים המשפטיים ולא יתקיימו כל עוד הוא חבר הכנסת.
- תיקון סעיף 13
4. בסעיף 13 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "את החסינות לגבי אשמה מסוימת וכן ליטול ממנו חסינות אחרת" יבוא "חסינות";
- (2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ב) הרשות להגיש בקשה בדבר נטילת חסינות מחבר הכנסת בפני חיפוש, מעצר ומאסר – היא בידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל; הרשות להגיש בקשה בדבר נטילת זכות הנתונה לחבר הכנסת לפי חוק זה – היא בידי הממשלה ובידי כל חבר הכנסת."
- (3) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:
- "ו) החלטת הכנסת על נטילת חסינות או זכות תיעשה בהצבעה גלויה."
- תיקון חוק יסוד: הכנסת
5. במקום סעיף 42 לחוק יסוד: הכנסת², יבוא:
42. חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית וקבע בית המשפט לבקשת היועץ המשפטי לממשלה שהוגשה לפני מתן גזר הדין, שיש עם העבירה קלון, תיפסק חברותו בכנסת מהיום שפסק הדין נעשה סופי.

חבר הכנסת חגי מירום

² ס"ח התשי"ח, עמ' 69; התשנ"ב, עמ' 162.